

Émile Ajar

Kral Salomon'un Bunalımı

Türkçesi: Tahsin Yücel

Roman

I.

Hausmann Bulvarı'nda binmişti benim taksiye. Çok yaşlı bir beyefendi, güzel bir bıyığı, ak bir sakalı vardı. Sonra birbirimizi daha iyi tanıdığımız bir dönemde kazıttı hepsini. Berberi onu yaşlı gösterdiğini söylemişti, o da seksen dört küsur yaşında olduğuna göre ne diye daha fazlasını eklesindi ki? Ama tanıştığımızda bıyığı tümüyle yerindeydi. İspanyol sakalı dedikleri, kısa sakalı da öyle. Bu sakal ilk kez İspanya'da görülmüş de ondan böyle koymuşlar adını.

Bozulmaya karşı direnmiş, düzgün ve güçlü yüz çizgileriyle, oturuşu bir adam olduğunu hemen anlamıştım. En sağlam kalan yanı gözleriydi, koyu, hatta karaydı. Dışarılara taşan ve çevresini gölgelendiren bir kara. Otururken bile çok dik duruyordu, bakışındaki sert anlatım karşısında şaşırılmıştım, kararlı ve amansız havalarındaydı, sanki hiçbir şeyden, hiç kimseden korktuğu yoktu ve düşmanı kaç kez dümdüz etmişti, oysa Poissonnière Bulvarı'ndaydık topu topu.

Bu yaşta böylesine güzel giyinen bir adam taşımamıştım hiç taksimde. Yolun sonuna gelmiş yaşlı beylerin, hep çoktandır giydikleri giysilerle dolaştıklarını sık sık fark etmişimdir, kendi üzerlerine en fazla titreyenler bile böyledir. Azıcık süreleri kalmıştır şu dünyada. Bu nedenle yeni bir gardırop düzmeye kalkmazlar, tutumlu olmaz böylesi. Ama Mösyö Salomon –kendisini tanıdığımda adı henüz böyle değildi– tepeden turnağa yeniler giymişti. Hem de meydan okuyan ve özgüvenli bir havada. Prens de Galles bir takım, benekli bir mavi papyon, yakada pembe bir karanfil, kafada kenarları sağlam mı sağlam gri bir şapka. Dizlerinin üstünde deri eldivenler ve at başı biçiminde gümüş topuzcuklu bir baston tutmaktaydı, son moda şıklık havasını yayıyordu ortalığa, ölüme öyle kolay kolay boyun eğmeyecek bir adam olduğu hemen seziliyordu.

Sesine de şaşmıştım, bana Sentier Sokağı'na çekmemi söylerken bile homurdanıyordu, oysa hiçbir neden yoktu buna. Belki de öfke-

liydi ve gideceği yere gitmek istemiyordu. İlk tarihsel karşılaşmamıza en uygun sözcüğü aradım sözlükte, başı önde, Sentier Sokağı'na çekmemi söyleyerek benim taksiye girerken uyandırdığı izlenime dayanarak *homurdanmak* sözcüğünü seçtim: *Kızgınlık ve öfke etkisi altında boşuk, korkutucu bir ses çıkarmak*. Ama o sırada bunun Mösyö Salomon için gayet doğru olduğunu bilmiyordum. Daha sonra, iyice aradım ve *gazap'ı* buldum: *Saldırgana karşı şiddetli kızgınlık*. İleri yaşı vücudunu katılaştırmış, belini, dizlerini ve başka yerlerini oynamasını zorlaştırıyordu. Arkasında böyle bir düşmanla ve saldırgana karşı böyle bir kızgınlıkla binmişti taksiye.

O oturup da ben arabayı çalıştırdığımda bir tesadüf oldu. Radyom açıldı, işittiğimiz ilk şey de Bretagne'daki deniz kazasıyla denize saçılan hidrokarbüre ilişkin son haberlerdi: Mazotlar içinde ölen yirmi beş bin kuş. Her zamanki gibi bastım küfrü. Mösyö Salomon da kızdı, o güzelim, o homurdanan sesiyle.

"Ayıp," dedi. Dikiz aynasından, iç çektiğini gördüm. "Her gün biraz daha zorlaşıyor dünyayı taşımak."

Mösyö Salomon'un yaşamı boyunca hazır giyim, özellikle de pantolon alanında çalıştığını işte o zaman öğrendim. Konuştuk biraz. Birkaç yıl önce hazır giyimden emekliye ayrılmıştı, boş zamanlarını hayır işleriyle dolduruyordu, ne yaparsın, insan ne denli yaşlanırsa, başkalarına gereksinimi o denli artar. Dairesinin bir bölümünü *SOS Gönüllüler* adında bir kuruma tahsis etmişti. Gece gündüz telefon edilebilir buraya, dünya taşınması fazla ağır, hatta ezici gelmeye başlayınca, bunalım başladı dernektir. Numarayı çevirip destek alırsın, bu jargonda ruhsal yardım diyorlar bunun adına.

"Para sıkıntısı çekiyorlardı, lokalleri de yoktu. Kanadımın altına aldım onları."

Kanadından söz ederken güldü, ama bu da bir homurdanmaydı, sanki gülüş varlığının çok derinlerinden geliyordu. Tükenme yolunda olan türlerden söz ettik, doğaldı böyle yapmamız, çünkü bu yaşta topun tam ağzındaydı. Fazla çabuk varmayalım diye çok ağır sürüyordum arabayı. *SOS Dostluk'u* bilirdim, ama daha başkaları da bulunduğunu, yardımın örgütlenmekte olduğunu bilmiyordum

doğrusu, ilgimi çekmişti, herkesin başına gelebilir böyle şeyler; şu var ki, telefona sarılıp da *SOS Dostluk*'tan ya da daha başkalarından yardım istemek hiç aklıma gelmezdi, öyle ya, yaşam boyu telefona yapışıp kalamazsın ki. Başvuruları yanıtlayanların kimler olduğunu sordum ona, yanıtları iyi niyetli gençlerin verdiğini, başvuranların da özellikle gençler olduğunu söyledi, yaşlılar alışmışlardı çünkü. Burada bir sorun çıktığını açıkladı bana: Başkaları sayesinde kendilerini daha iyi hissetmek için değil de başkalarına yardım etmek için çalışacak gönüllüler bulmak gerekiyordu. Sentier yakınlarına gelmiştik, anlamamıştım, bir yardım çağrısı, çağrıyı alan kişiyi nasıl rahatlatırdı, bilemiyordum. Bana bunun psikolojide oldukça sık görülen bir durum olduğunu açıkladı tatlılıkla. Örneğin gençliklerinde hiç sevilmemiş ya da tepilmiş psikiyatrlar vardı, psikiyatr olduklarında bu açığı kapatır, hapçı gençlerle, kaçıklarla ilgilenir, böylece kendi önemlerinin bilincine varır, egemenlik kurarlardı, herkes hayranlık duyardı kendilerine, çevreleri başka türlü hiç mi hiç tanımayacakları güzel fıstıklarla dolardı, böylece bir kudret duygusu kazanır, böylece kendi kendilerini iyileştirirlerdi, kabuklarının içinde daha iyi hissederlerdi kendilerini.

"SOS'te öyle gönüllülerle karşılaştık ki, epey bunalımlıydılar. Bunlara duygu yoksunu denilir, umutsuz bir çağrı aldılar mı yalnızlığı pek duymaz olurlar... İnsancıl yardım pek öyle sorunsuz bir konu değildir."

Daha da yavaş sürdüm arabayı, gerçekten ilgimi çekiyordu. Mösyö Salomon'a hazır giyimden insancıl yardıma nasıl geçtiğini sordum.

"Genç dostum, hazır giyimde nerede başlayıp nerede bittiği pek belli olmaz," dedi.

Sentier Sokağı'na gelmiştik, Mösyö Salomon indi, üstüne okkalı bir bahşış ekleyerek ödedi paramı. Ne olduğunu pek bilemesem de bu iş o zaman oldu işte. Taksi parasını öderken, dostça baktı bana. Sonra gene baktı, ama tuhaf mı tuhaf, sanki yüzümde bir şey varmış gibi. Hatta güçlü bir şaşkınlık belirten, beklenmedik, istemdişi bir devinimle irkildi. Bir an, beni süzmeye ara vermeden, öylece sustu.

Sonra gözlerini yumdu, elini gözkapaklarının üzerine göttürdü. Sonra gözlerini açtı ve tek sözcük söylemeden beni süzmeyi aynı biçimde sürdürdü. Derken, gözlerini başka yana çevirdi; görüyordum ki düşünüyordu. Gene bir göz attı bana. Yine görüyordum ki, kafasına bir düşünce takılmıştı ve duralıyordu. Gülümsedi, biraz alaylı, özellikle de hüzünlü, tuhaf bir tebessümdü bu. Sonra, beklenmedik bir biçimde, bir kadeh bir şey içmeye çağırdı beni.

Böyle bir şey hiç başıma gelmemişti taksicilikte.

Bir kahveye oturduk, gene öyle şaşkınlıkla süzüp durdu beni, sanki olanaksızmış gibi. Sonra birkaç soru sordu. Tamirci, daha doğrusu her telden çalan bir yaptakçı olduğumu söyledim ona. İşlemeyen şeyleri düzeltmekle yetenekliydim, musluk, boru, havagazı, elektrik, ufak makineler. İşin teorisini bilmezdim ama uygulamayı öğrenmiştim. İki arkadaşla da bir taksiyi paylaşmaktaydım. Bunlardan biri Yoko'ydu, masörlük öğrenimi görüyordu, bitirdikten sonra bu uğraşın eksikliği çok duyulan Fildişi Kıyısı'na dönecekti; öbürü de Tayland sınırından yararlanarak kaçmayı başarmış bir Kamboçyalı olan Tong'du. Kalan zamanımda, kişisel olarak belediye kitaplıklarında kendimi geliştiriyoordum. İlkokuldan sonra okulu bırakmıştım, o gün bugün, tek başıma, özellikle de sözlüklerde sürdürüyordum öğrenimimi; bence en eksiksiz kitaplar sözlüklerdi, çünkü onlarda bulamadığını başka yerde hiç bulamazdın. Taksi bizim olmamıştı daha, borca almıştık, daha bir on beş bin saymak gerekiyordu, ama çalışma iznimiz vardı ve borcumuzu ödeyebileceğimizi umuyorduk.

İşte sözün burasında yaşamımda hiç şaşırmadığım ölçüde şaşırdım, çünkü bu seferki tatlı bir şaşkınlıktı. Mösyö Salomon kahvesinin başında, parmaklarının ucuyla dalgın dalgın masayı dövüyordu. Daha sonra anladım ki düşündüğü zamanlarda hep böyle yapardı.

“Bakın, belki de size yardım edebilirim,” dedi. Şurasını bilmek gerekir ki, *yardım* sözcüğü Kral Salomon'un yeğlediği sözcüktür, çünkü en çok bunun eksikliği duyulur. Herhangi bir açıklama yapmadan “Kral Salomon” diyorum, ama ona da geleceğim, her yerde birden bulunamayız ki.